

**ZAKON Br. 04/L-32
O PREDUNIVERZITETSKOM OBRAZOVANJU U REPUBLICI KOSOVO**

Skupština Republike Kosovo;

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja

ZAKON O PREDUNIVERZITETSKOM OBRAZOVANJU U REPUBLICI KOSOVO

**Član 1
Svrha**

1. Svrha ovog zakona je da uredi preduniverzitetsko vaspitanje, obrazovanje i osposobljavanje na nivou ISCED od 0 do 4, koji se odnosi na obrazovanje i osposobljavanje dece i odraslih koji stiču kvalifikacije u tim nivoima.

2. Svrhe vaspitno-obrazovnog preduniverzitetskog osposobljavanja su:

2.1. razvoj ličnosti učenika, talenta i mentalnih i fizičkih sposobnosti do njihovog potpunog potencijala;

2.2. unapređivanje formiranja osnovnih naučnih znanja, komunikacije, zapažanja i analitičkih veština, kreativnosti, autonomije i sposobnosti u vezi sa učenjem;

2.3. razvijanje poštovanja među učenicima prema ljudskim pravima i osnovnim slobodama i principima utvrđenim Poveljom Ujedinjenih Nacija i Ustavom Republike Kosovo;

2.4. razvijanje poštovanja kod učenika prema svojim roditeljima i nastavnicima, prema sopstvenom kulturnom identitetu, jeziku i vrednostima njegove ili njene zajednice, kao i prema vrednostima Republike Kosovo, prema državi iz koje može da potiče za poštovanje diversiteta;

2.5. da pripremi učenika za odgovoran život u duhu razumevanja, mira, tolerancije, polne ravnopravnosti i prijateljstva sa pripadnicima svih zajednica u Republici Kosovo i šire;

2.6. da razvija kod učenika poštovanje prema životnoj sredini.

3. Nijedna odredba ovog zakona ne sme da bude tumačena u smislu da umanjuje ili na bilo koji način ograničava bilo koja prava koja uživaju zajednice i njihovi pripadnici shodno važećem Zakonu.

**Član 2
Definicije**

1. Pojmovi navedeni u ovom Zakonu imaju sledeće značenje:

1.1. **Akreditacija** - proces putem kojeg Državni autoritet za kvalifikacije (DAK) na osnovu važećeg zakona, monitoriše i vrši reviziju institucija (organi za procenu), ocenjuju

kandidate i izdaju sertifikat i diplomu, kao i svaki drugi organ koji obavlja dužnosti u ime DAK-a.

1.2. **Odrasli** - osobe koje su navršili osamnaest (18) godina starosti, ali u svrhu ovog zakona obuhvata svako dete koja je dostigla uzrast u kojoj se obično okončava obavezno obrazovanje i koje ima pravo da uđe u tržište rada kao i da učestvuje u nastavnim programima utvrđenim za odrasla lica.

1.3. **Obrazovanje i osposobljavanje odraslih** - javno i privatno obrazovanje i osposobljavanje koja se pružaju za odrasla lica i/ili decu stariju od petnaest (15) godina koja imaju pravo da pohađaju nastavne programe za odrasle.

1.4. **Usvajanje** - proces putem kojeg DAK priznaje kvalifikacije.

1.5. **Procena** - odnosi na procese (uključujući ispite i testiranja) koja se koriste za prikupljanje, tumačenje i ocenjivanje dokaza o obrazovnim dostignućima pojedinca;

1.6. **Zona obuhvatanja** - naseljeno područje za koje je opština odredila neku obrazovnu ustanovu.

1.7. **Dete** - svaku osobu mlađu od osamnaest (18) godina.

1.8. **Zajednica** - nacionalnu, etničku, kulturnu, lingvističku ili versku grupu koja je tradicionalno prisutna u Republici Kosovo na osnovu zakonodavstva na snazi.

1.9. **Uzrast obaveznog školovanja za učenika** - uzrast koja je utvrđen ovom zakonom.

1.10. **Glavni kurikulum** - opšti deo nastavnog plana predviđen od Ministarstva za sve škole.

1.11. **Telesnakazna** - sve oblike udarca ili druge oblike namernog fizičkog kontakta između nastavnika ili nekog drugog člana osoblja sa učenikom, sa izuzetkom slučajeva neophodne intervencije, kada jedan učenik ugrožava bezbednost drugih učenika ili osoblja.

1.12. **Direktor** - rukovodioca jedne obrazovno-nastavne i/ili institucije za osposobljavanje.

1.13. **Napuštanje školovanja** - prevremeno prekidanje obaveznog obrazovanja.

1.14. **Vaspitno** - nastavna institucija za osposobljavanje - obuhvata svaku školsku ili instituciju za osposobljavanje koja sprovodi nastavne usluge za nivoe 0, 1, 2, 3 ili 4 po ISCED-u

1.15. **Nastavne usluge** - svaku direktnu ili indirektnu delatnost pružanja nastave ili bilo koji oblik podrške preduniverzitetskom obrazovanju u materijalnom ili drugom obliku.

1.16. **Prvi i drugi ciklës** - koji se odnosi na kvalifikacije tražene za nastavnike podrazumeva jedan program 5. nivoa po ISCED-u, što dovodi do nivoa Bačelor (180 do 240 kredita u sklopu Evropskog sistema za prenos i akumulaciju kredita – ECTS) ili Master (300 ECTS-a)

1.17. **Upravni odbor** - koje je odgovorno za upravljanje obrazovnom ustanovom i/ili ustanovom za osposobljavanje, sa funkcijama koje su utvrđene zakonom.

1.18. **Komisija za grante** - komisija tog naziva koja je uspostavljena važećim zakonom.

1.19.**Sveobuhvatno obrazovanje** - definisano je prema uredbama Konvencije UN-a o pravima deteta (1989. godina) i Izjave UNESCO-a iz Salamanke (1994. godina), Konvencije UN-a o pravima osoba sa ograničenim sposobnostima (2007).

1.20.**Inspektor obrazovanja** - službeno lice Ministarstva koja vrši inspekciju, nadzor i praćenje kvaliteta obrazovanja na svim nivoima obrazovanja koji su obuhvaćeni ovim zakonom.

1.21.**ISCED** - međunarodne standarde za klasifikaciju obrazovanja usvojene od strane UNESCO-a na Generalnoj konferenciji održanoj na 29. Sednici u novembru 1997. godine i sa kasnijim izmenama.

1.22.**Kosovska agencija za akreditaciju (KAA)** - istoimenu agenciju koja je uspostavljena prema važećem zakonu.

1.23.**Kosovska agencija za kurikulum, standarde i procenu ("KAKSP")** - istoimeni organ koji je uspostavljen u skladu sa odredbama ovog zakona.

1.24.**Okvir kurikuluma Kosova (OKK)** - okvir kurikuluma za preduniverzitetsko obrazovanje koji je usvojen od strane ministarstva.

1.25.**Ministarstvo** - Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije kao nadležni vladin autoritet čije odgovornosti obuhvataju obrazovanje, nauku i tehnologiju.

1.26.**Opštinski direktor za obrazovanje (ODO)** - istoimenog opštinskog zvaničnika ili osobu koja obavlja ovu funkciju.

1.27.**Nacionalni autoritet za kvalifikacije (NAK)** - istoimeni autoritet uspostavljen u skladu sa važećim zakonom, odgovoran za izradu Nacionalnog kvalifikacionog okvira i regulisanja nacionalnog kvalifikacionog sistema.

1.28.**Nacionalni kvalifikacioni okvir (NKO)** - nacionalni mehanizam za klasifikaciju kvalifikacija u okviru nacionalnog sistema kvalifikacija, na osnovu određenog broja kriterijuma koji određuju nivoe nacionalnog kvalifikacionog okvira i vrste rezultata nastave koje su u skladu sa evropskim okvirom kvalifikacija, izrađene od strane NAK-a u skladu sa važećim zakonom.

1.29.**Jezici Zajednica** - jezik koji se govori u Republici Kosovo, a koji ne spada u dva službena jezika.

1.30.**Roditelj** - osobu koja ima zakonsko starateljstvo nad detetom shodno važećem zakonu.

1.31.**Pedagoška služba u akoli** - vaspitno-obrazovne usluge osposobljavanja koje pružaju pedagog, psiholog u cilju poboljšanja i unapređenja delovanja u školi.

1.32.**Institucija za obrazovanje ili osposobljavanje finansirana iz javnih fondova** - obrazovnu ustanovu ili za osposobljavanje koja se finansira iz javnih fondova.

1.33.**Učenik** - svako lice koja je upisana u bilo koji program preduniverzitetskog obrazovanja u nastavno obrazovne institucije i za osposobljavanje.

1.34.**Kvalifikacija** - službeno priznavanje rezultata školovanja ili osposobljavanja ili zadovoljni uspeh na testu ili ispitu.

1.35.**Škola** - svaka obrazovna institucija koja pruža obrazovne usluge na nivoima ISCED 0, 1, 2 i 3, uključujući i svaku instituciju za osposobljavanje koja pruža obrazovne usluge

na nivou ISCED 3.

1.36. **Kurikulum zasnovan na školi** - deo nastavnog plana koji utvrđuje svaka pojedinačna škola ili ustanova za osposobljavanje.

1.37. **Školska godina** - period koji počinje 1. septembar mesecu jedne godine i završava se 31. avgusta naredne godine, a kojeg određuje Ministarstvo i koji je utvrđen u okviru kurikuluma Kosova, a važi ponaosob za škole i institucije osposobljavanja.

1.38. **Standardi** - merljivi pokazatelji uspeha koji su definisani u vidu kvalitativnih ili kvantitativnih kriterijuma, a koji moraju da budu postignuti od strane kandidata radi postizanja kvalifikacije.

1.39. **Nastavnik** -lice koje je kvalifikovano shodno odredbama ovog zakona, sa akademskom i stručnom obukom koji je zaposlen da prenosi znanje učenicima.

1.40. **Institucija za osposobljavanje ili centar za osposobljavanje** - svaku javnu ili privatnu obrazovnu ustanovu koja pruža obrazovne usluge na nivou ISCED 3 ili 4.

Član 3

Opšti principi preduniverzitetskog obrazovanja

1. Nijednom licu ne sme biti uskraćeno pravo na obrazovanje.
2. Preduniverzitetsko obrazovanje je zajednička odgovornost roditelja, obrazovnih i stručnih institucija, opština i vlade, na osnovu funkcija i dužnosti koje su uređene ovim zakonom.
3. Opšti je zadatak Ministarstva, opština, nastavnih institucija i ustanova za osposobljavanje i svih drugih organa uključenih u pružanje preduniverzitetskog obrazovanja, kao što je uređeno ovim zakonom i drugim važećim zakonima, da planiraju i pružaju efikasne, efektivne, fleksibilne, sveobuhvatne i profesionalne usluge koje su namenjene da svu decu pružaju jednake mogućnosti u pristupu obrazovanju, u skladu sa njihovim specifičnim sposobnostima i potrebama, kao i da unapređuju njihov obrazovni i društveni razvoj.
4. Tokom planiranja, rukovođenja i izrade sistema preduniverzitetskog obrazovanja, Ministarstvo, opštine i vaspitno-obrazovne ustanove i ustanove za osposobljavanje treba da uzmu u obzir međunarodno usvojene norme obrazovanja za sve, prava deteta, zaštitu ugroženih grupa u društvu i promovisanje ravnopravnosti polova.
5. Tokom sprovođenja svojih funkcija i nadležnosti utvrđenih ovim zakonom i drugim važećim zakonima, Ministarstvo, opštine i obrazovne institucije i ustanove za osposobljavanje dužni su da:
 - 5.1. poštuju i unapređuju prava zajednica i njihovih članova kao što je utvrđeno Ustavom važećim Zakonom.
 - 5.2. neguju poznavanje kulture, istorije, jezika svih zajednica.
6. Pristup i napredovanje kroz sve nivoe preduniverzitetskog obrazovanja omogućiće se u skladu sa odredbama ovog zakona, bez bilo koje stvarne ili pretpostavljene diskriminacije po osnovima kao što su: pol, rasa, seksualna orijentacije, fizički, intelektualni ili bilo koji drugi vid nesposobnosti, bračno stanje, jezik, veroispovest, političko ili drugo ubeđenje, etničko ili društveno poreklo, udruživanje sa nekom zajednicom, imovinsko stanje, rođeni ili bilo koji drugi status učenika ili njegove porodice.

7. Javne obrazovne institucije treba da se suzdrže od učenja veroispovesti ili od ostalih aktivnosti koje propagiraju određenu veroispovest.

8. Ministarstvo, opštine i zajednica dužni su da obrazovne ustanove i ustanove za osposobljavanje učine privlačnim i bezbednim za učenike, nastavnike i roditelje, putem njihovih odgovornosti u oblasti nastavnog plana, standarda izgradnje i održavanja školskih objekata, zdravlja i bezbednosti, očuvanja ambijenta kao i razmatranje disciplinskih pitanja i ponašanja.

Član 4 Zaštita ugroženih grupa

1. Sva lica zaposlena u obrazovnim ustanovama uspostavljenim ili regulisanim u skladu sa ovim zakonom, dužna su da preduzmu sve razumne korake kako bi se obezbedilo da učenici i osoblje ne budu povređivani ili izloženi bilo kakvim uvredljivim rečima ili delima.

2. Telesno kažnjavanje i bilo koji drugi oblik ponižavajućeg kažnjavanja zabranjeni su u svim obrazovnim ustanovama i ustanovama za osposobljavanje bez obzira da li se one finansiraju javnim ili privatnim sredstvima.

3. Promotivne aktivnosti van okvira kurikuluma Kosova u korist ili na štetu bilo koje političke partije, pola, rase, etničkog porekla, veroispovesti ili društvenog položaja zabranjene su u svim obrazovnim ustanovama i ustanovama za osposobljavanje. Kad se prilikom akademske aktivnosti pred učenicima pokrenu gore pomenuta pitanja, učenicima treba na uravnotežen način pružiti i suprotna mišljenja.

ORGANIZOVANJE I RUKOVOĐENJE PREDUNIVERZITETSKOG JAVNOG OBRAZOVANJA I OSPOSOBLJAVANJA

Član 5 Dužnosti Ministarstva

1. Ministarstvo ima primarnu odgovornost za planiranje, utvrđivanje standarda i praćenje učinka sistema preduniverzitetskog obrazovanja i ima sledeće opšte dužnosti:

1.1. da razvija smernice, izrađuje i sprovodi zakonodavstvo za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja i osposobljavanja;

1.2. da određuje rezultate različitih nivoa obrazovanja osposobljavanja kao i da pruža kvalifikacije, ili da ovlasti njihovo pružanje, za sve one koji uspešno završe preduniverzitetske programe prema adekvatnim nivoima Nacionalnog kvalifikacionogokvira.

1.3. da promoviše nediskriminatorski obrazovni sistem koji poštuje prava svake osobe na obrazovanje i osposobljavanje i pruža jednake mogućnosti za kvalitetno obrazovanje;

1.4. da promoviše zaštitu ugroženih grupa unutar sistema za obrazovanje i osposobljavanje, kao i zdravlje i blagostanje učenika i zaposlenih u obrazovnim ustanovama i ustanovama za osposobljavanje i mere za sprečavanje napuštanja obrazovanja.

1.5. da utvrđuje kriterije i rukovodi sveobuhvatnim sistemom licenciranja i sertifikovanja svih nastavnika, preko Nacionalnog saveta za licenciranje nastavnog osoblja, osnovanog u skladu sa ovim zakonom.

1.6. da uspostavlja i održava informacijski sistem za rukovođenje obrazovanjem i osposobljavanjem.;

1.7. svake godine Komisiji za grante pruža dovoljno podataka i standarda formula radi utvrđivanja specifičnog granta za obrazovanje u skladu sa važećim zakonom i odredbama člana 28 ovog zakona;

1.8. da izrađuje i nadgleda efikasne i nepristrasne oblike obrazovne administracije i rukovođenja obrazovnim ustanovama i ustanovama za osposobljavanje koje su opštine dužne da sprovode i da odredi kriterije i procedure praćenja Upravnog odbora.

1.9. da unapređuje kvalitet i efikasnost obrazovanja i osposobljavanja preko mehanizama navedenih u članu 8 ovog zakona za inspekciju ipraćenje i procenjivanje, u cilju poboljšanja kvaliteta i sprovođenja važećeg zakona;

1.10. da utvrdi kriterijume za ocenjivanje i vrednovanje učenika u obrazovnim ustanovama i ustanovama za osposobljavanje;

1.11. da organizuje i rukovodi spoljašnjim ocenjivanjem za nivoe 1, 2 i 3 ISCED-a u skladu sa uslovima za davanje kvalifikacija u sklopu okvira za nacionalne kvalifikacije i prema potrebi konsultujući nacionalni organ za kvalifikacije.

1.12. da osigurava sveobuhvatne Politike za uključivanje osoba sa posebne potrebe;

1.13. da promoviše učešće zajednica i roditelja u obrazovnim aktivnostima i aktivnostima osposobljavanja preko Roditeljskog saveta Kosova, rukovodećih organa obrazovnih institucija i institucija za osposobljavnaje i drugim načinima.

2. Ministarstvo izdaje podzakonske akte u vezi:

2.1. školskog kalendara i vremenskog trajanja školske godine u sklopu Okvira kurikuluma Kosova;

2.2. trajanje nastavnih časova i odmora, školskih praznika,

2.3. maksimalne veličine odeljenja i brojnog odnosa učenika nastavnika (s tim da prag za uspostavljanje odeljenja ili škola koje predaju na nezvaničnim jezicima bude niži od normalno utvrđenog),

2.4. ispita, ocenjivanja, vrednovanja i testiranja, u skladu sa zakonom.

3. Ministarstvo će izdati podzakonske akte u vezi upisa, održavanja i zaštite ličnih podataka u sistemu obrazovanja, imajući u vidu sledeće kriterije:

3.1. službeni dokumenti izdati od obrazovnih institucija, kao i one za osposobljavanje treba da sadrže lične podatke, kao: Ime, ime roditelja – zakonskog staratelja, prezime i datum rođenja;

3.2. zvanična dokumenta moraju da budu izdata na svim službenim jezicima. Učenik koji je pohađao obrazovanje na neslužbenom jeziku ima pravo da njegova/njena službena dokumenta budu vođena i izdata, osim na službenim jezicima, i na jeziku na kojem je učenik pohađao nastavu.

3.3. lični podaci koji se tiču narodnosti ili verske pripadnosti mogu se evidentirati samo u svrhe statističkog praćenja radi unapređivanja jednakih mogućnosti i ne mogu se koristiti

u druge svrhe. Takvi podaci ne smeju da budu evidentirani na bilo koji način koji omogućuje identifikaciju takvih pojedinaca.

4. U okviru godišnjeg izveštaja Vlade, Ministarstvo izveštava o preduniverzitetskom obrazovanju i sprovođenju ovog zakona pred Skupštine na kraju kalendarske godine.

5. Ministarstvo imenuje i preimenuje javno finansirane obrazovne ustanove i ustanove za osposobljavanje na osnovu preporuke nadležnog Opštinski Direktoriat za Obrazovanje (ODO), na osnovu predloga datih od strane dotičnog upravnog odbora.

6. Ministarstvo određuje jedinstveni kod za svaku obrazovnu instituciju ili onu za osposobljavanje koji se koristi u sistemu upravljanja obrazovnih informacijama.

7. Nadležnosti Ministarstva, kao što su dopunjavanja nadležnosti koje su određene zakonom za obrazovanje u opštinama Republike Kosovo br. 03/L-068 od 21. maja 2008. godine, u oblasti infrastrukture školskih objekata i onih za osposobljavanje su:

7.1. izrada i monitorisanje sprovođenja politika, standarda i normi za školski prostor;

7.2. pružanje tehničke pomoći opštinama u planiranju i dizajniranju ustanova za obrazovanje i osposobljavanje;

7.3. izradu politika za upravljanje i održavanje školskih objekata;

7.4. pružanje tehničke pomoći opštinama u obezbeđivanju odgovarajućih školskih zgrada i opreme u skladu sa međunarodnim standardima za zdravlje, bezbednost i zaštitu životne sredine, pristupačnost učenicima i osoblju sa fizičkim oštećenjima i pomoćnu opremu za podršku sveobuhvatnom obrazovanju.

7.5. usvajanje kapitalnih investicija za izgradnju i renoviranj objekata finansiranih iz budžeta Kosova i donatora;

7.6. razvija i održava programe za školski prostor, koji se povezuje za sistem informacija za upravljanje u obrazovanju, i izrađuje nacionalni program za kapitalne investicije u obrazovanju.

8. Ministarstvo podzakonskim aktom usvaja standarde za licenciranje obrazovnih ustanova i ustanova za osposobljavanje, uključujući i standarde navedene u stavu 7. ovog člana.

9. Ministarstvo licencira i akredituje institucije koje pružaju opšte kvalifikacije prema Nacionalnog kvalifikacionom okviru na osnovu kriterijuma i standarda određenih za tu svrhu; institucije koje pružaju druge vrstve kvalifikacija se akredituju od strane Nacionalnog organa za kvalifikacije, na osnovu kriterijuma i standarda određenih za tu svrhu, i licenciraju se od strane Ministarstva.

10. Ministarstvo deluje kao drugostepeni organ za odluke drugih obrazovnih tela i tela za osposobljavanje gde je ovim zakonom utvrđeno pravo žalbe.

11. Ministarstvo može podzakonskim aktom, i za period koji ono utvrdi, na zahtev opštine ili opština odobriti izuzeće ili oslobađanje neke opštine ili upravnog odbora ustanove od bilo kog zahteva utvrđenog ovim zakonom, a radi sprovođenja od strane opština ili obrazovnih ustanova i ustanova za osposobljavanje, inovativnih projekata koji mogu doprineti povećanju obrazovnih standarda postignutih od strane učenika. Prilikom vršenja ove nadležnosti, Ministarstvo uzima u obzir uticaj projekta na kurikulum i mogući efekat projekta na sve učenike koje njemu podležu, uključujući i učenike sa poteškoćama ili nesposobnostima u učenju i pripadnike različitih zajednica.

12. Ministarstvo, putem ovog zakona i drugih zakona na snazi, a u saglasnosti sa dotičnom opštinom, može da promoviše privatna i javna partnerstva za poboljšanje pružanja usluga obrazovanja i osposobljavanja.

13. Ministarstvo izdaje podzakonski akt o besplatnoj distribuciji udžbenika i njihovo očuvanje prema odredbama 26 i 27 ovog zakona.

14. Ministarstvo, putem podzakonskog akta, utvrđuje finansijsku participaciju od strane učenika za nivo 4.

15. U saradnji sa relevantnim ministarstvima, Ministarstvo preduzima posebne mere za obrazovanje zatvorenih lica, u popravnim institucijama za maloletnike, za lica zatvorena u psihijatrijskim institucijama, za lica koja su podvrgnuta dugoročnoj hospitalizaciji, za lica na socijalnoj nezi u domovima, ili za lica koja su oslobođena od pomenutih institucija ili iz bolnica i nastavljaju svoje obrazovanje.

16. Ministarstvo izdaje podzakonske akte iz bilo koje njegove nadležnosti shodno ovom zakonu ili drugim važećim zakonima.

Član 6 **Državni savet za preduniverzitetsko obrazovanje**

1. Državni savet za preduniverzitetsko obrazovanje (DSPO) se sastoji od devet (9) stručnjaka, koje imenuju sledeće institucije:

1.1. javni univerziteti (2)

1.2. nacionalni organ za kvalifikacije (1)

1.3. Kosovska agencija za kurikulum, standarde i ocenjivanje (1)

1.4. državni savet za licenciranje nastavnog osoblja (1)

1.5. roditeljski savet Kosova (1)

1.6. udruženi sindikat za obrazovanje, nauku i tehnologiju (1)

1.7. Ministarstvo (1)

1.8. jedan međunarodni stručnjak kojeg imenuje ministar za Obrazovanje, nauku i tehnologiju.

2. Predsedavajući i zamenik DSPO-a se bira iz redova lokalnih članova i njima se određuje jedan jedini mandat u trajanju od 4 godine.

3. DSPO daje savete ministarstvu.

4. Administrativni poslovi koji se tiču DSPO uređuju se podzakonskim aktom.

5. DSPO monitoriše napredak u procesu reformi preduniverzitetskog obrazovanja iz nacionalnog i međunarodnog ugla, daje predloge za izmene, izrađuje savetodavne izveštaje ili preporuke za određena polja i razmatra ostala pitanja koje se upućuju od Ministra.

Član 7 **Nadležnosti opština**

1. Nadležnosti opština regulisane su

1.1. zakonom o lokalnoj samoupravi, br. 03/L040, datum 20 februar 2008, i Zakon o opštinskom obrazovanju, br.03/L-068, datuma 21. maja 2008.godine i

1.2. dodatne nadležnosti utvrđene na osnovu odredbi ovog zakona.

2. Vršenje dužnosti i ovlašćenja u ovoj oblasti od strane opštine prati Ministarstvo u saradnji sa Ministarstvom za lokalnu upravu radi osiguravanja poštovanja važećeg zakona.

3. Opštine imaju sledeće dodatne obaveze:

3.1. izgradnja obrazovnih objekata i onih za osposobljavanje;

3.2. održavanje i popravljavanje objekata i opreme obrazovnih institucija;

3.3. osiguravanje zdrave životne sredine, uključujući pijaću vodu, sanitarno-higijenske uslove, zdravstvenu zaštitu, kao i bezbednu sredinu za učenike i osoblje uključujući osiguranje bezbednih usluga i efikasne bezbednosti;

3.4. kroz saradnju sa roditeljima, policijom i ostalim javnim organima, preduzimaju korake radi zaustavljanja nasilničkog ponašanja i zloupotreba u vezi sa nadležnom institucijom.

Član 8 Inspekcija obrazovanja

1. Inspekcija obrazovnih institucija i onih za osposobljavanje u cilju koji je napomenut u podstavu 1.9. stava 1. člana 5 ovog zakona, je obaveza Departmana za inspekcije pri Ministarstvu.

2. Organ za inspekciju izvire iz Ministarstva; direktori obrazovnih institucija i onih za osposobljavanje kao i Opštinski Direktoriat za Obrazovanje (ODO), uprave za obrazovanje će saradivati sa ovlašćenim inspektorima, i pružiće svu potrebnu dokumentaciju, pristup institucijama, i lično će učestvovati u inspekciji ili preko ovlašćenih zamenika.

3. Inspekcija će se organizovati u godišnji ciklus planiranja, sa mogućnošću posebnih inspekcija pod uslovima određenim od strane Departmana za inspekcije.

4. Cilj inspekcije funkcionisanja obrazovnih institucija i onih za osposobljavanje u nivoima 0,1, 2, 3 i 4 ISCED-a su da zajedno sa inspektorima iz ostalih polja (zapošljavanje, obrazovanje, izgradnja, finansije, itd), kontrolišu i evidentiraju:

4.1. poštovanje dužnosti i traženih funkcija od strane institucija u skladu sa ovim zakonom kao i ostalim zakonima i podzakonskim aktima;

4.2. funkcionisanje rukovodećeg saveta institucije, funkcionisanje roditeljskog saveta i saveta učenika, tačnost podataka učenika prema stepenima i razredima, tačnost pedagoških i školskih dokumenata, organiziranje predavanja;

4.3. broj, kvalifikacije i mogućnost za profesionalni razvoj nastavnog osoblja;

4.4. ambijent rada, poštujući standarde za zdravlje i bezbednost, registrovane podatke o disciplinskim merama i njihove rezultate;

- 4.5. sprovođenje nacionalnog okvira kurikuluma uključujući i osnovni kurikulum, kurikulum koji zavisi od škole, procedure za testiranje i ocenjivanje, korišćenje usvojenih tekstova i nastavnog materijala;
- 4.6. i u slučajevima kada se primeti da ne postoji poštovanje gore-navedenih aspekata, direktoru institucije na koju se to odnosi se daju preporuke i saveti o potrebnim izmenama koje se moraju izvršiti u određenom vremenskom roku.
5. Ukoliko direktor ne preduzme potrebne mere za rešavanje nedostataka u oblastima koje su napomenute u stavu 4 ovog člana, inspektor može da odredi disciplinske mere koje će se preduzeti protiv direktora ili ostalog osoblja institucije.
6. Nakon izveštaja inspektora, kojeg potpisuju inspektor i direktor institucije:
- 6.1. ministarstvo može da ukine rad obrazovnih institucija i onih za osposobljavanje koje nisu licencirane ili svoje dužnosti obavljaju u nesigurnim i nezdravim ambijentima.
- 6.2. ministar može da savetuje opštinu da prekine radni odnos članu nastavnog osoblja koji je zaposlen protivno kriterijumima koji su određeni ovim zakonom, ili je udaljen sa posla zbog zdravstvenih uslova ili naredbe suda ili odredbe ovog ili drugih važećih zakona traže takvu akciju.
- 6.3. u slučaju da se primeti nedostatak u primeni kurikuluma, Ministarstvo može da zatraži dodatnu ili alternativnu nastavu.
- 6.4. ministarstvo može da ukine ocene u slučajevima kada nije ispoštovana procedura za ocenjivanje kao i diplome i dokumente koje su donete u suprotnosti sa ovim zakonom ili ostalim važećim zakonima.
7. Departman za inspekcije takođe ima obavezu da monitoriše i ocenjuje akademski radi institucije kao deo godišnjeg ciklusa inspekcije. Ministarstvo u konsultaciji sa Kosovskom agencijom za standarde kurikuluma i ocenjivanja određuje kriterijume i procedure za nacionalnu inspekciju koja može da obuhvati eksperte iz različitih akademskih ili profesionalnih polja u skladu sa stavu 4. člana 25 ovog zakona.
8. Žalbe protiv odluka ili akcija Inspektorata se mogu podneti Komisiji za žalbe pri Ministarstvu.

SISTEM PREDUNIVERZITETSKOG OBRAZOVANJA

Član 9

Organizovanje preduniverzitetskog obrazovanja

1. Program za predškolsko i preduniverzitetsko obrazovanje organizovan je na osnovu jednog okvira za sveobuhvatno obrazovanje prema sledećim nivoima ISCED-a, u skladu sa fazama nacionalnog okvira kurikuluma:
- 1.1. godina (predškolski razred), a inače u skladu sa članom 10 ovog Zakona; Nivo 0: predškolsko obrazovanje obično uzrast od nula (0) do šest (6) godina, glavna faza 0 i delo faze 1 NOK-a, ovim zakonom je uređeno samo za uzrast 5-6
- 1.2. nivo 1: osnovno obrazovanje koje uglavnom traje pet (5) godina (obično od šeste (6) godine, preostali deo faze 1 i 2 NOK-a);
- 1.3. nivo 2: niže srednje obrazovanje narednih četiri (4) godine (obično od dvanaest (12) godine, faze 3 i 4 NOK-a);

- 1.4. nivo 3: više srednje obrazovanje traje tri (3) godine, zavisno od kurikuluma utvrđenog od strane Ministarstva (obično od petnaest (15) godine, faze 5 i 6 NOK-a), uključujući gimnaziju, višu stručnu školu, muzičke i umetničke škole; i
- 1.5. nivo 4: postsekundarno u ustanovama profesionalnog obrazovanje i osposobljavanja i traje jednu (1) do dve (2) godine, (obično od osamnaest (18) godine, postsekundarna specijalizacija u okviru NOK-a).
- 1.6. Program obrazovanja tokom celog života za odrasle, koji se može pružiti u nivoima 3 i 4 ISCED-a.
2. Obavezno školovanje počinje sa početkom školske godine nakon što dete napuni šest (6) godina starosti, što je minimalna dozvoljena starost za obavezno školovanje i završava se završetkom nivoa 2 ISCED-a.
3. Predškolsko obrazovanje postaje obavezno od školske 2015/2016 godine za svu decu od pet (5) godina starosti.
4. Obavezno obrazovanje je besplatno.
5. Ministarstvo može da izdaje podzakonske akte u cilju izbegavanja anomalijih situacija koje proističu iz zahteva obaveznog obrazovanja.
6. Dete koje na početku školske godine nije napunilo minimum potrebne starosti za obavezno školovanje, može preporukom departmana za psihologiju-pedagogiju u školi. Odluku o upisu donosi direktor škole.
7. Ministarstvo može putem podzakonskog akta da utvrdi prijemne testove za određene stručne škole 3. nivoa ISCED-a.
8. Putem podzakonskog akta, Ministarstvo može da modifikuje definicije nivoa ISCED-a u skladu sa rezultatima opšte konferencije UNESCO-a na 3 seansi (2011), zasnivajući se na ponovnom razmatranju ISCED-a kao što je navedeno opštoj konferenciji UNESCO-a u 35 seansi (2009).

Član 10 **Specifične odredbe za predškolsko obrazovanje**

1. Predškolsko obrazovanje dece ispod pet (5) godina starosti spada pod glavnu fazu 0 NOK-a ISCED-a, rano staranje i obrazovanje dece.
2. Predškolski razred za decu iznad pet (5) godina starosti je deo glavne faze 1 NOK-a, nivoa 0 ISCED-a, inkorporisan u obavezno obrazovanje prema stavu 3. člana 9 ovog zakona od školske 2015/2016.
3. Na osnovu stava 6 ovog člana, kurikulum o staranju i ranom obrazovanju se reguliše NOK-om.
4. Staranje i rano obrazovanje se može organizovati u javnim predškolskim ustanovama, privatnim predškolskim ustanovama, socio – kulturni centri, koji su licencirani prema odredbama ovog zakona i podzakonskih akata.
5. Opštine mogu da preuzmu potrebne akcije, uključujući pružanje finansijske pomoći, kako bi podržala privatne inicijative za staranje i rano obrazovanje.

6. Kurikulum, procedura za usvajanje plana rada, priroda i trajanje programa za staranje i rano obrazovanje, pitanja inspekcije, finansiranje, osoblja i ostala pitanja se regulišu podzakonskim aktima.

Član 11

Specifične odredbe za profesionalno obrazovanje i osposobljavanje

Obrazovanje i profesionalno osposobljavanje se reguliše zakonom o obrazovanju i profesionalnom osposobljavanju broj 02/L-42 od 23. februara 2006. godine, sve dok nije u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 12

Specifične odredbe za obrazovanje i osposobljavanje odraslih

1. Cilj obrazovanja i osposobljavanja odraslih je razvoj sposobnosti, znanja i principa koji su potrebni odraslima u okviru učenja tokom celog života.

2. Odrasli mogu da se školuju ili osposobljavaju kod licenciranih javnih ili privatnih institucija, kao i partnerstava u nivoima 3 i 4 ISCED-a, prema odredbama ovog zakona sa izmenama koje slede koje se će se izneti u podzakonskom aktu:

2.1. usaglašavanje kurikuluma, ocenjivanje stečenog znanja, trajanje programa, pohađanje, ocenjivanje i ostale procedure za učenje kod odraslih;

2.2. određivanje naknade za pohađanje i kriterijumi za upisivanje;

2.3. određivanje, na osnovu Državnog Saveta za Licenciranje Nastavnika (DSLN), kvalifikacija nastavnog osoblja, trenera i instruktora ili ostalog osoblja uključenog u obrazovanje i profesionalno osposobljavanje.

2.4. određivanje dodatnih kriterijuma za licenciranje obrazovnih institucija i onih za osposobljavanje koje pružaju programe za obrazovanje i osposobljavanje odraslih;

2.5. finansiranje institucija za obrazovanje i osposobljavanje za pružanje efikasnih programa za obrazovanje i osposobljavanje odraslih.

Član 13

Osnivanje obrazovnih institucija

1. Osnovne (ISCED nivo 1) i niže srednje škole (ISCED nivo 2) osnivaju se u svakoj opštini. Škole ovih nivoa mogu da budu kombinovane.

2. Na osnovu kriterijuma koje postavlja ministarstvo podzakonskim aktima, opština može da osnuje i održava isturena odeljenja nivoa 1 i 2 kao delove školske mreže u oblastima u kojima nema glavne škole.

3. Opštine su dužne da uspostave škole ili odeljenja ISCED nivoa 1, 2 i 3 za nastavu na svim jezicima koji se govore unutar njihovih teritorija i sa pragom upisa koji je manji od uobičajenog, ili da obezbede alternative uključujući, ali što nije ograničeno na, subvencionisani prevoz do oblasti u kojoj se takvo školovanje nudi.

4. Profesionalno obrazovanje i osposobljavanje na ISCED nivou 3 može se odvijati u javnim ili privatnim školama ili institucijama za osposobljavanje, ili u javnim ili privatnim preduzećima.

5. Tercijarno profesionalno obrazovanje na ISCED nivou 4 može se odvijati na koledžima, javnim ili privatnim institucijama za osposobljavanje, u javnim ili privatnim preduzećima, ili po osnovu aranžmana o partnerstvu u skladu sa zakonom na snazi. Ministarstvo je dužno da reguliše uslove za prijem u ponuđene programe u javno finansiranim ili partnerskim tercijarnim institucijama koje nisu univerzitetskog tipa.

Član 14

Podela učenika po obrazovnim institucijama

1. Svaka škola nivoa 1 i 2 ISCED-a mora imati svoju zonu obuhvatanja koja je utvrđena od strane opštine.

2. Svi učenici obaveznog školskog doba koji žive u toj zoni imaju pravo da se registruju i pohađaju nastavu na adekvatnom nivou.

3. U slučaju učenika sa poteškoćama ili nesposobnostima u učenju, u smislu člana 39 ovog Zakona, opština je dužna da upiše takvog učenika i zatim sledi procedure koje su utvrđene članom 41 ovog Zakona.

4. U slučaju učenika koji govore neki neslužbeni jezik i žive u oblasti obuhvatanja u kojoj prag za otvaranje odeljenja ili škola na nivoima 1 i 2 ISCED-a odgovarajućeg nastavnog nivoa na neslužbenom jeziku nije postignut, opština je dužna da ponudi alternativu koja je utvrđena članom 13 stava 3. ovog Zakona.

5. Obrazovne institucije i institucije za osposobljavanje nivoa 3 ISCED-a imaju zonu obuhvatanja definisanu sporazumom između opština (ili gde sporazum ne može da bude postignut, definisanu od strane Ministarstva), u skladu sa vrstom obrazovanja ili osposobljavanja; i mora da se obezbedi dobrovoljan transfer među različitim školama iz ovog nivoa na osnovu interesa i sposobnosti učenika.

6. Pohađanje nastave u utvrđenoj školi odgovarajućeg nivoa, ili bilo kojeg alternativnog aranžmana načinjenog shodno stavovima 3. i 6. ovog člana je obavezno za učenike koji su uzrasta za obavezno školovanje, osim ako su prebačeni u neku drugu školu ili izuzeti od pohađanja nastave.

7. U posebnim slučajevima, nakon podnošenja zahteva njegovih roditelja i ako je to u najboljem interesu učenika, u skladu sa alternativnim adekvatnim odredbama obrazovanja na dotičnom nivou, opština može osloboditi učenika od pohađanja nastave u utvrđenoj školi koja je pomenuta u stavu 2. ovog člana.

8. Roditelji učenika koji živi van zone obuhvatanja utvrđene škole, u cilju upisa učenika u tu školu, mogu podneti zahtev dotičnoj opštini. Ovakav upis se utvrđuje na pravičan način, na osnovu slobode delovanja opštine i na osnovu transparentnih i objavljenih kriterijuma.

9. Obavezan transfer učenika u školu kada se razmotri i uzme u obzir najbolji interes učenika, uređuje se odredbama ovog zakona.

10. Obuhvatanje učenika u institucije za osposobljavanje nivoa 4 ISCED-a uređuje se podzakonskim aktom.

Član 15

Pohađanje škole

1. Pohađanje obaveznog školovanja od strane učenika je glavna odgovornost roditelja.

2. Roditelj deteta koje je postiglo uzrast za obavezno školovanje čini prekršaj ako:

- 2.1. ne upiše svoje dete u privatnu školu, u instituciju za osposobljavanje ili u privatnu licenciranu školu koja je podobna za uzrast deteta i nivo obrazovanja, ili ne načini alternativne aranžmane za obrazovanje deteta, a koji su odobreni od strane Ministarstva na osnovu člana 47 ovog Zakona; ili
- 2.2. ne obezbedi redovno pohađanje obrazovne institucije u vremenu koje je utvrdio upravni odbor za početak časova bez opravdanog razloga, kao što su bolest ili drugi neizbežni uzroci.
3. Kad direktor obrazovne institucije zaključi da je opravdano i u najboljem interesu učenika, nakon dostavljanja pismenog zahteva roditelja, može osloboditi učenika od pohađanja nastave u trajanju do dve nedelje tokom jedne školske godine.
4. Ako učenik bez nekog razloga ne upiše, ne pohađa ili prekine obavezno obrazovanje, njegovi/njeni roditelji kazniće se za prekršaj ako je odsutnost sa časova posledica delovanja sa predumišljajem ili nehata roditelja. U takvim slučajevima opština obaveštava pismenim putem Ministarstvo.
5. Kako bi promovisala pohađanje školovanja i uticala na smanjenje stepena napuštanja školovanja, Opština je dužna da obezbedi brz i efikasan prevoz učenika koji pohađaju obavezno obrazovanje kako bi mogli da pohađaju nastavu. Ona može da naplati, a može i da oslobodi od plaćanja, naknada za cenu školskog prevoza za:
- 5.1. učenike koji žive u zoni obuhvatanja, ali na udaljenosti do četiri (4) kilometara od škole, osim učenika sa telesnim oštećenjima;
- 5.2. učenike koji žive van zone obuhvatanja;
6. Ministarstvo priprema uputstva za pomaganje opštine i institucije obrazovne i osposobljavanje na preduzimanje efektivnih mera za sprečavanje prekida obrazovanja

Član 16 Komitet roditelja Kosova (KRK)

1. Ministarstvo osniva Komitet roditelja Kosova (KRK). Komitet ima devet (9) članova. Zvanični mandat traje četiri (4) godine i članovi biraju predsedavajućeg i podpredsedavajućeg komiteta.
2. Funkcija KRK je da predstavlja interese roditelja, da dostavi Ministarstvu svoje mišljenje u vezi bilo kojeg aspekta preduniverzitetskog obrazovanja i da bude glavni kanal komuniciranja i konsultacija između Ministarstva, obrazovnih institucija i institucija osposobljavanja i roditelja.
3. Ministarstvo izdaje podzakonski akt za rad KRK, uključujući procedure za imenovanje i izbor članova, uključujući uvek i članove različitih zajednica.
4. Ministarstvo obezbeđuje godišnji budžet i logističku infrastrukturu u cilju osiguravanja efektivnog rada i funkcionisanja KRK.

ODGOVORNOSTI INSTITUCIJA OBRAZOVANJA

Član 17 Upravni odbor

1. Svaka obrazovna institucija i institucija za osposobljavanje moraju imati upravni organ. U slučaju kada se ne može formirati upravni organ, ili ne može da se sastaje u periodu od tri (3)

meseca, njegove funkcije preuzima direktor institucije, pod uslovom da opština (Ministarstvo u slučaju institucija iz 4. nivoa ISCED-a), nastavlja sa daljim pokušajima osnivanja istog i da održava redovne sastanke svaka tri meseca.

2. Upravni odbor je sastavljen od:

2.1. tri (3) predstavnika roditelja, uključujući jednog predstavnika nevećinske zajednice, ako u ustanovi ima prisutnih učenika iz takvih zajednica;

2.2. dva (2) predstavnika iz društva (akteri imenovani od strane opštine);

2.3. tri (3) predstavnika iz redova nastavnika;

2.4. u slučajevima škola nivoa 2 i 3 ISCED-a, jednog predstavnika učenika, izabranog od strane učenika koji pohađaju tu školu.

3. U slučaju kada škole 1-2 nivoa ISCED-a, ili obrazovne institucije 3 nivoa ISCED-a imaju više od 1000 učenika, broj članova treba povećati na četiri, tri i četiri i dva u dotičnim kategorijama u stavu (2) ovog člana. Ako broj učenika pada ispod 1000, članstvo treba redukovati na minimalan nivo, tako da član koji je zadnji izabran u svakoj grupi obavlja svoj mandat, do završetka školske godine.

4. Predstavnici roditelja u Upravnom odboru biraju se tajnim glasanjem iz redova članova Komiteta roditelja Kosova.

5. Upravni odbor ima pravo da uključuje dopunske predstavnike bez prava glasa, kako bi osigurao da zastupa sve zaposlene i šire društvo.

6. Mandat članova Upravnog odbora traje tri (3) godine, pod uslovom da su oni i dalje roditelji učenika, nastavnici ili učenici. Predstavnici roditelja i nastavnika mogu biti izabrani i za drugi mandat.

7. Predsednik upravnog odbora bira se svake godine od strane Upravnog odbora iz redova predstavnika roditelja. On/ona može biti ponovno izabran.

8. Direktor obrazovne institucije je zvanični sekretar Upravnog odbora. Direktor svake godine podnosi izveštaje upravnom odboru o aktivnostima i finansijama institucije, ima pravo da sugeriše rešenja i da učestvuje u raspravama, ali nema pravo glasa. Direktor škole je odgovoran za zakonitosti rada odbora.

9. Upravni odbor škole jedne opštine može pozvati opštinskog direktora za obrazovanje, ili njegovog/njenog zamenika da prati sastanke Upravnog odbora, da pruža informacije, objašnjenja ili da dobija viđenja i stavove Upravnog odbora, ali bez prava glasa.

10. Tokom vršenja svojih dužnosti i ovlašćenja Upravni odbor je dužan da poštuje principe preduniverzitetskog obrazovanja utvrđene ovim Zakonom, uključujući i poštovanje prava zajednica.

11. Upravni odbor škole nivoa 1, 2 i 3 ISCED-a ima sledeća ovlašćenja i dužnosti:

11.1. da izrađuje nacрте školskih propisa određenih u članu 22 ovog Zakona, koje podnosi opštini na odobrenje;

11.2. da bira po jednog predstavnika roditelja i nastavnika od članstva Upravnog Saveta, za učešće u imenovanju direktora, zamenika direktora i nastavnika škole u svojstvu posmatrača;

- 11.3. da vrši funkcije u vezi sa korišćenjem školskog budžeta uključujući šemu delegiranja između opštine, Upravnog odbora škole i direktora škole kao što je utvrđeno ovim Zakonom;
- 11.4. da odlučuje o upotrebi sredstava datih školi od strane roditelja i drugih donatora;
- 11.5. da odobrava plan vannastavnih aktivnosti u školi koje predlaže direktor škole;
- 11.6. da odlučuje o kodeksu oblačenja u školi za osoblje i učenike;
- 11.7. da izražava svoje stavove u vezi sa svim pitanjima koja se odnose na školu ili na bilo koji aspekt preduniverzitetskog obrazovanja;
- 11.8. da, u okviru granica utvrđenih Ustavom i važećim Zakonom i na predlog nastavnog osoblja, odobrava spisak udžbenika i drugih nastavnih materijala koji će se koristiti u školi;
- 11.9. da učestvuje u formulisanju razvojnih planova obrazovanja od strane opštine, ukoliko se oni tiču dotične škole;
- 11.10. da vrši sve ostale funkcije kojemu se mogu poveriti od strane opštine u skladu sa ovim Zakonom.
12. Upravni odbor škole vodi tačne podatke o svim prihodima i troškovima i iste na zahtev stavlja na raspolaganje za procedure revizije i inspekcije.
13. Upravni odbor škole, na predlog direktora škole, može osnovati druge konsultativne organe unutar škole.
14. Članovi iz redova učenika u upravnim odborima škole ne učestvuju u nijednom delu sastanka, niti u raspravama, u vezi pitanja koja se odnose na uslove i rokove zapošljavanja ili lična pitanja direktora, zamenika direktora, bilo kog nastavnika ili drugog člana školskog osoblja ili lična pitanja koja se odnose na ostale učenike.
15. Član Upravnog odbora škole ne učestvuje u nijednom delu sastanka, niti u raspravama u vezi pitanja kada on ili ona imaju lični finansijski interes, i takav interes dužni su da prijave pre početka sastanka.
16. Upravni odbor škole treba da vodi registar ličnih i finansijskih interesa svojih članova i rukovodećeg osoblja škole.

Član 18 Savet učenika

1. Upravni odbor svake škole ISCED nivoa 2 i 3 osniva savet učenika koji je sastavljen od najmanje po jednog izabranog učenika iz svakog razreda, biranog tajnim glasanjem svake godine.
2. Funkcija saveta učenika je da radi na poboljšanju nastavne sredine, uslova rada i interesa koji se odnose na zdravlje, bezbednost i blagostanje učenika kao i da budu predstavljeni u Upravnom odboru.

Član 19 Savet roditelja

1. Svaka obrazovna ustanova ili ustanova za osposobljavanje mora da ima savet roditelja.
2. Nadležnosti i delokrug rada saveta roditelja utvrđuju se posebnim podzakonskim aktom.
3. Savet roditelja bira se tajnim glasanjem iz redova roditelja svih učenika koji pohađaju dotičnu ustanovu
4. Osim zastupljenosti u savetu roditelja, roditelji imaju pravo da se žale nastavniku, direktoru obrazovne ustanove ili ustanove za osposobljavanje, opštini i Ministarstvu, a u vezi sa kvalitetom nastave i obrazovnom sredinom.

Član 20 **Rukovodeće osoblje**

1. Direktor i zamenik direktora obrazovne institucije ili institucije za osposobljavanje imenuju se na osnovu Zakona o obrazovanju u opštinama Republike Kosovo br 03/L-068, 21 Maj 2008, na osnovu kriterija određenih od strane MONT-a podzakonskim aktom, uz dodatna dva predstavnika Upravnog odbora koji imaju ulogu posmatrača u zajedničkom odboru za naimenovanje.

2. Direktor obrazovne ustanove ima izvršnu odgovornost za akademsko vođenje, rukovođenje i opšte upravljanje ustanovom uključujući:

- 2.1. određivanjem disciplinska mera nad učenicima;
- 2.2. dužnosti u vezi sa imenovanjem, ocenjivanjem, disciplinom i drugim pitanjima koja se odnose na nastavno i drugo osoblje;
- 2.3. efikasno i efektivno korišćenje informacionog sistema rukovođenja obrazovanjem i usklađenost sa svim propisima o praksi s tim u vezi;
- 2.4. cuvanje dokumenata i evidencije kao što je predviđeno od opštine ili Ministarstva;
- 2.5. dužnosti u vezi sa kurikulumom;
- 2.6. druga pitanja regulisana ovim Zakonom.

Član 21 **Sekretar ili administrator**

1. Obrazovne ustanove ili ustanove za osposobljavanje koje imaju više od petsto (500) učenika, imaju pravo da biraju sekretara ili administratora putem javnog konkursa. Opština može da odluči da za manje ustanove izabere sekretara ili administratora putem javnog oglasa.

2. Nadležnosti i odgovornosti sekretara ili administratora utvrđuje opština u skladu sa važećim Zakonom.

Član 22 **Školska pravila**

1. Nakon dobijanja predloga od strane Upravnog odbora škole, opština usvaja izrađena pravila radi unapređivanja dobrog ponašanja i discipline od strane učenika radi promovisanja koncepta zdravih škola i eliminisanja nasilja.

2. Školska pravila utvrđuju prava i obaveze učenika, koje nisu regulisane ovim Zakonom ili podzakonskim aktima izdatim na osnovu istog i koje su uvek zasnovane na važećem Zakonu.

3. Roditelj koji je nezadovoljan odlukama opštine, shodno ovom članu, može da se žali gradonačelniku, a ako je roditelj nezadovoljan odlukom gradonačelnika, on se može žaliti Ministarstvu po osnovu nepoštavanja Ustava ili važećeg Zakona. Odluka Ministarstva je konačna u upravnom postupku .

4. Opština je dužna da obezbedi alternativno učenje za obrazovanje učenika koji su udaljeni iz škole u kojoj je učenik premešten, na osnovu odredbi ovog zakona.

5. Opština prema nadležnostima može davati uputstva direktoru škole ili Upravnom odboru škole gde, po mišljenju opštine je obrazovanje ili bezbednost učenika u školi prejudicirano postupcima učenika ili roditelja ili gde do toga može doći u bliskoj budućnosti.

6. Obavezuju se učenici da nose školsku uniformu.

Član 23 Vannastavne aktivnosti

1. Direktor škole ili savet roditelja mogu, uz saglasnost Upravnog odbora, da organizuju vannastavne aktivnosti.

2. Vannastavne aktivnosti regulisane su posebnim podzakonskim aktom.

KURIKULUM, ŠKOLSKI UDŽBENICI, NASTAVNA SREDSTVA I STANDARDI

Član 24 Okvir Kosovskog kurikulumu

1. Ministarstvo preko Kosovske agencije za kurikulum, standarde i procenu je odgovorno za osnivanje i progresivan razvoj Kosovskog okvira kurikulumu (KOK).

2. U razvoj ili razmatranje KOK moraju da budu angažovani predstavnici svih zajednica.

3. Kosovski okvir kurikulumu sastavljen je od jednog glavnog kurikulumu, i kurikulumu škole / ustanove za svaki nivo preduniverzitetskog obrazovanja i određuje nastavne oblasti.

4. KKK služi kao osnova za izradu kurikulumu za posebne predmete.

5. Ministarstvo, KAKS, opština, Upravni odbor i direktor jedne obrazovne institucije obavljaju svoje dotične funkcije u skladu sa ovim Zakonom, s ciljem obezbeđivanja da Kosovski okvir kurikulumu sadrži sledeće principe: kvalitetno obrazovanje i školovanje za sve, sveobuhvatnost, pristup zasnovan na nadležnostima, fleksibilnost i pokretljivost, transparentnost i odgovornost i učenje tokom celog života, kao i:

5.1. promoviše moralni, kulturni, mentalni i fizički razvoj učenika i društva;

5.2. priprema učenike za mogućnosti, odgovornosti i iskustva u kasnijem životu, uključujući radni život.

5.3. potpuno znanje, veštine i sposobnosti koje odgovaraju nivou obrazovanja;

5.4. neguje duh poštovanja, razumevanja i tolerancije među svim zajednicama.

6. Ministarstvo putem podzakonskih akata svaki nivo preduniverzitetskog obrazovanja utvrđuje;

- 6.1. sadržaj glavnog kurikulumuma, uključujući kurikulume predmeta, podelu nastavnih sati za osnovni kurikulum i školski, uzimajući u obzir da školski kurikulum ne pređe 20% od ukupnog broja sati.
- 6.2. učenje jednog ili više zvaničnih jezika Republike Kosova od strane svih učenika, uključujući one učenike iz manjinskih zajednica koji ne pohađaju nastavu na jednom od službenih jezika.
7. Shodno odredbama Zakona o obrazovanju u opštinama, privatne i javno finansirane obrazovne ustanove ne smeju da odstupaju od glavnog kurikulumuma osim u
- 7.1. izuzetnim okolnostima koje dozvoljava Ministarstvo, a koje su odobrene nakon konsultacije sa KAKSO, ili uz
- 7.2. odobrenje Ministarstva u vezi sa inovativnim projektima prema stavu 11. člana 5 ovog Zakona, ili
- 7.3. Kada individualni plan za nekog učenika bude usvojen u skladu sa stavom (6) člana 41 ovog Zakona.
8. Kurikulum specifičan za zajednicu mora da osposobi učenike svake zajednice da šire svoje razumevanje i znanje o sopstvenom identitetu, kulturi, veroispovesti i jeziku kao i da ohrabri međukulturni dijalog.
9. Obrazovne ustanove u okviru školskog kurikulumuma imaju slobodu da predaju bilo koji predmet koji nije zabranjen ovim zakonom ili drugim važećim zakonom.

Član 25

Kosovska agencija za kurikulum, standarde i ocenjivanje

1. Kosovska agencija za kurikulum, standarde i ocenjivanje (KAKSO) se osniva kao agencija koja će se baviti pitanjima koja se odnose na razvoj, primenu, monitorisanje i ocenjivanje kurikula, standarda i ocena.
2. KAKSO - izvršna agencija koja radi pod Ministarstvom.
3. Rad i status KAKSO-a regulisani su podzakonskim aktom.
4. KAKSO razvija Okvir kosovskog kurikulumuma i kurikulum školskih predmeta putem redovnog procesa diskusije sa predstavnicima nastavnika i opština, predstavnicima organizacija zajednica i zajedno sa nacionalnim i međunarodnim stručnjacima, uključujući preporuke u vezi sa:
- 4.1. sadržajem glavnog kurikulumuma, uključujući centralnu metodologiju i rezime predmeta, ciljeve i predmeta učenja za svaki predmet u vezi sa glavnim fazama kurikulumuma i glavnim nadležnostima koje se moraju steći na kraju nivoa 3 ISCED-a;
- 4.2. ocenjivanjem i standardizovanom procenom dostignuća kod učenika u definisanim intervalima i kriterijume za napredak učenika koji su u skladu sa uslovima nacionalnog okvira kurikulumuma za procenu koje dovode do sticanja kvalifikacija;
- 4.3. spisak preporučenih udžbenika, obrazovnih nastavnih resursa i nastavnih materijala, uključujući odgovarajuće materijale podobne za korišćenje od strane učenika sa poteškoćama ili nesposobnostima u učenju.

Član 26

Školski udžbenici i ostala nastavna sredstva

1. U cilju osiguranja kvaliteta materijala koji se koriste u javnih obrazovnim institucijama i institucijama za osposobljavanje, Ministarstvo usvaja školske udžbenike i ostale materijale za učenje na osnovu saveta KAKSO-a, prema pravilima nabavke, nacrta, pregleda i objavljivanja koje se određuju podzakonskim aktom.
2. Samo materijali usvojeni od strane Ministarstva se mogu koristiti u javnim institucijama
3. Upravni odbori obrazovnih institucija ili institucija za osposobljavanje moraju da odobre udžbenike, druge nastavne resurse i materijale za učenje koji se koriste u specifičnim ustanovama, i to sa odobrenog spiska Ministarstva, na osnovu predloga nastavnog osoblja.
4. Udžbenici odobreni od strane Upravnog odbora na nivou 1 i 2 i shodno stavu 2 ovog člana obezbeđuju se besplatno.

Član 27 **Školski udžbenici na jezicima zajednica**

1. Školski udžbenici na srpskom jeziku za prvi i drugi nivo koristiće se na osnovu važećeg zakona i daju se besplatno.
2. Školski udžbenici na jezicima zajednica na kojima se odvija nastavak za prvi i drugi nivo, daju se besplatno.

SISTEM FINANSIRANJA

Član 28 **Finansiranje**

1. Izvori finansiranja preduniverzitetskog obrazovanja i osposobljavanja su:
 - 1.1. specifični grant za obrazovanje koji je zasnovan na zakonu o finansiranju lokalne samouprave i zakonu o upravljanju finansijama i odgovornosti za finansiranje troškova pružanja minimalnog standarda preduziverzitetskog obrazovanja i dodeliće se opštinama na osnovu parametara i standarda osiguranih od strane Ministarstva.
 - 1.2. sopstveni prihodojki su generisani od strane obrazovnih institucija i institucija za osposobljavanje
 - 1.3. dodatno finansiranje i opšteg granta opštine, zavisno od finansijskih mogućnosti opštine.
2. Specifični grant za obrazovanje utvrđuje se na osnovu otvorenog finansijskog pristupa od strane ZFLU-a, i dodeljuje se opštinama prema državnoj formuli za finansiranje preduniverzitetskog obrazovanja, odobreno od strane Komisije za grantove.
3. Državna formula za finansiranje preduniverzitetskog obrazovanja u stavu (2) ovog člana mora da bude zasnovana na
 - 3.1. broju registrovanih učenika,
 - 3.2. odnos učenik – nastavnik za određivanje osoblja i izračunavanje plata prema mesečnim platama,
 - 3.3. finansiranje radi zamene nastavnika usled bolovanja ili trudničkog odsustva,

- 3.4. finansiranje za školu prema vrsti i veličini školskog objekta,
 - 3.5. finansiranje škola u dalekim planinskim zonama,
 - 3.6. finansiranje po glavi učenika za operativne troškove i kapitalne investicije, kao i
4. Ministarstvo u konsultaciji sa opštinskom upravom za obrazovanje može da konsoliduje kriterijume formule.
5. Ono što se odnosi na opštine je isto i za Ministarstvo u slučaju obrazovnih institucija koje pružaju programe na nivou 4 ISCED-a. Kriterijumi za finansiranje ustanova koje pripadaju nivou 4 ISCED-a će se odrediti od strane Ministarstva.

Član 29 **Delegiranje finansijskog autoriteta**

1. Opštine mogu da delegiraju odgovornost za budžet i finansiranje na institucije za preduniverzitetsko obrazovanje prema opštinskoj formuli koja je određena podzakonskim aktom; formula mora da dozvoli izmene ukoliko se izmeni broj učenika tokom jedne fiskalne godine.
2. Opština zadržava pravo da razmotri opštinsku formulu u saradnji sa obrazovnom institucijom i institucijom za osposobljavanje.
3. Ako se odgovornost delegira po stavu 1. ovog člana:
 - 3.1. svaki Upravni odbor ima za svaku fiskalnu godinu deo budžeta koji mu je dodeljen i dužan je da odobri budžetski plan;
 - 3.2. Upravni odbor ustanove može da dalje delegira odgovornost za odobravanje potrošnje iz određenih oblasti direktoru ustanove, i to sa navedenim finansijskim ograničenjima, s tim da takvi aranžmani podležu odobrenom rasporedu delegiranja i da ih dotična opština može opozvati;
 - 3.3. opština ili Upravni odbor ustanove ("organ koji vrši delegiranje") prema potrebi osigurava uvođenje odgovarajućih finansijskih odredbi za osoblje i opremu radi efikasnog vršenja administrativnih funkcija koje su u vezi sa delegiranim budžetima;
 - 3.4. svaki iznos koji opština stavlja na raspolaganje Upravnom odboru ustanove mora da ostane imovina opštine sve dok ne bude prema potrebi potrošen od strane Upravnog odbora ili direktora;
 - 3.5. sva imovina kupljena sredstvima iz školskog budžeta ostaje imovina opštine i pod upravom je Upravnog odbora ustanove ili direktora u skladu sa rasporedom delegiranja;
 - 3.6. ne sme doći do prekoračenja dogovorenog budžetskog udela za neku obrazovnu ustanovu ili ustanovu za osposobljavanje.
4. Bilo kakvo neslaganje između Upravnog odbora ustanove i direktora u vezi sa budžetom ustanove podleže obaveznoj arbitraži od strane opštine.
5. Bilo kakvo neslaganje između opštine i Upravnog odbora ustanove u vezi sa budžetom ustanove upućuje se na obaveznu arbitražu od strane Ministarstva.

Član 30 **Praćenje**

1. Organi kojima su poverene delegirane dužnosti dužni su da vrše praćenje vršenja delegirane dužnosti.
2. Finansijska autonomija, koja se daje Upravnim odborima ustanova i direktoru, podleže odgovornosti organu kojem je delegirana u vidu godišnjih revidiranih izveštaja upućenih organu prema kojem je izvršeno delegiranje.
3. Delegiranje ovlašćenja može biti suspendovane ili opozvano ako organ koji vrši delegiranje utvrdi da je sredstvima loše upravljano ili da su ona potrošena u druge svrhe od onih za koje su bila delegirana.
4. Povlačenje delegiranog ovlašćenja shodno stavu 3. ovog člana vrši se samo nakon konsultacija između strana i, osim u hitnim slučajevima navodne zloupotrebe sredstava, organ koji delegira ovlašćenje mora da najmanje trideset (30) dana unapred najavi nameru povlačenja delegiranog ovlašćenja.
5. Svaki spor između opštine i Upravnog odbora u vezi sa ovim delom upućuje se Ministarstvu na konačno odlučivanje.

NASTAVNO I RUKOVODEĆE OSOBLJE

Član 31

Stvaranje stručne osnove za nastavnike

1. Nastavnici su javni profesionalni službenici koji izvršavaju svoja zaduženja u obrazovnim ustanovama i ustanovama za osposobljavanje u skladu sa Zakonom koji je na snazi i koja zadovoljavaju uslove navedene u ovom Zakonu u vezi sa kvalifikacijama i licenciranjem.
2. Osoba koja ne zadovoljava zahteve da bude nastavnik kao što je utvrđeno ovim Zakonom može da bude zaposlena u obrazovnoj ustanovi ili ustanovi za osposobljavanje kao asistent ili instruktor koji će pomagati u radu kvalifikovanih i licenciranih nastavnika ako je direktor ustanove uveren da ta osoba raspolaže veštinama, stručnošću i iskustvom za vršenje takvog posla i ako ta osoba nije diskvalifikovana od zauzimanja ovakve funkcije shodno ovom ili nekom drugom važećem zakonu.
3. Kriterijumi za izbor asistenata i instruktora utvrđuju se posebnim podzakonskim aktom.
4. Ministarstvo je dužno da, u okviru raspoloživih resursa, obezbedi obučavanje dovoljnog broja osoblja za izvršenje obaveza u obrazovanju na nezvaničnim jezicima i po kurikulumima dotičnih zajednica.

Član 32

Državni savet za licenciranje nastavnika

1. Ministar imenuje članove Državnog saveta za licenciranje nastavnika, u daljem tekstu (DSLN), čiji sastav reguliše njegove procedure, naknade i ostala pitanja regulisana ovim zakonom i drugim važećim zakonom.
2. Dužnosti i odgovornosti DSLN utvrđene su podzakonskim aktom.
3. Zvanične procedure DSLN-a u vezi sa licenciranjem, suspenzijom i povlačenjem licenci nastavnika otvorene su za javnu inspekciju.
4. Ministarstvo može, podzakonskim aktom, da DSLN-u delegira jednu ili više svojih funkcija u vezi sa licenciranjem nastavnika i može da opozove takvo delegiranje.

5. Ako se delegiranje funkcija obavlja shodno stavu četiri (4) ovog člana, Komisija za žalbe i predstavke pri MONT-u dužna je da postupa kao žalbeno telo za relevantne odluke DSLN-a po osnovu nepoštovanja ovog Zakona ili drugog važećeg zakona.

Član 33 **Licenciranje nastavnika**

1. Licenciranje nastavnika, razvoj okvira i standardi za stručni razvoj i ocena učinka, predstavljaju odgovornost Ministarstva koje postupa po savetima i preporukama DSLN-a.

2. Licenciranje nastavnika određuje uslove koji se moraju ispuniti od strane nastavnika kako bi bio izabran i zadržao svoju profesiju, kao i kriterijume i uslove za poboljšanje u sistemu licenciranja.

3. Ministarstvo u vidu podzakonskog akta, na osnovu saveta KAA određuje:

3.1. na osnovu stava (4) ovog Zakona, uslove za kvalifikaciju nastavnika, uključujući traženi nivo kvalifikacija za određeni nivo preduniverzitetskog obrazovanja;

3.2. procedure za poboljšanje kvalifikacija postojećih nastavnika organizovanjem njihovih kvalifikacija za isti nivo koji je tražen za nove nastavnike prema ovom članu, do Avgust 2020 godine;

3.3. uslove za profesionalni razvoj i rad nastavnika u sklopu procesa licenciranja;

3.4. standarde i procedure akreditacije programa profesionalnog razvoja nastavnika;

3.5. standarde za profesionalnu praksu nastavnika.

4. Svi univerzitetski programi koji vode ka postizanju kvalifikacija za nastavnika treba da, najkasnije do početka akademske 2012/2013 godine da budu ekvivalentni sa programom drugog ciklusa od 300 ECTS-a, koje sadržavaju akademsku, profesionalnu i praktični deo komponenti, detalji kojeg se regulišu podzakonskim aktom.

5. U slučaju nastavnika na nivou 4 ISCED-a, uključujući one koji su zaposleni u institucijama za obrazovanje i stručno osposobljavanje, Ministarstvo može po preporuci DSLN da utvrdi dodatne ili alternativne zahteve za osposobljavanjem, odražavajući stručni i profesionalni karakteri na tom nivou. Te kvalifikacije utvrđene su podzakonskim aktom.

6. Ministarstvo može na preporuku DSLN-a da utvrdi dodatne kvalifikacije za nastavnike koji rade sa učenicima koji imaju poteškoće pri učenju, sa učenicima oštećenog sluha, učenicima oštećenog vida i učenicima sa oštećenim vidom i sluhom. Te kvalifikacije utvrđene su podzakonskim aktom.

7. Ponovno ocenjivanje licenciranog nastavnika, radi obnavljanja licence, obavlja se u intervalima ne većim od pet godina od datuma izdavanja postojeće licence.

8. Ponovno ocenjivanje nastavnika koji poseduje licencu može da bude pokrenuto u bilo koje vreme, ako učinak nastavnika postane predmet zabrinutosti; u takvim slučajevima, opština preuzima potrebne korake radi davanja uputstava i podrške dotičnom nastavniku.

9. Licenca može da bude opozvana ili suspendovana od strane Ministarstva ako je po njegovom mišljenju, zasnovanom na izveštaju nezavisnog lekara nastavnik nesposoban zbog zdravstvene,

fizičke ili mentalne nesposobnosti da nastavi rad u svojstvu nastavnika. U tom slučaju, dotični nastavnik ima pravo da podnosi medicinske dokaze i upućuje pisane predstavke Ministarstvu. Odluka Ministarstva je konačna.

10. Ministarstvo može da suspenduje licencu na zahtev opštinskog direktora obrazovanja, ako su protiv nekog nastavnika pokrenute disciplinske procedure. Suspendacija se ponovo razmatra po završetku tih procedura i žalbi koje eventualno proizilaze iz njih.

11. Ministarstvo odmah vrši opoziv licence u slučaju presude za krivično delo nasilja ili za krivično delo nepristojnog ponašanja u koje su uključena deca. Shodno važećem Zakonu, opoziv mora da bude saopšten odgovarajućim državnim organima.

12. Lice koje je dobilo licencu shodno ovog zakona i koje dobrovoljno napušta nastavničku profesiju može da bude ponovno imenovano bez probnog perioda, ako je period odsustvovanja manji od pet godina. Ova odredba se ne primenjuje na nastavnike licencirane shodno postojećem zakonodavstvu ili nastavnike koji su otpušteni sa svojih radnih mesta.

Član 34

Dodatne kvalifikacije za imenovanje na položaj rukovodilaca i inspektora

1. Kandidati za položaje direktora ili zamenika direktora obrazovne ustanove ili za položaj inspektora obrazovanja moraju imati licencu kvalifikovanog nastavnika.

2. Ministarstvo može da, u izuzetnim slučajevima menja zahteve iz stava 1. ovog člana na zahtev opštine i uz preporuku DSLN.

3. Direktori i zamenici direktora obrazovnih ustanova ili ustanova za osposobljavanje koje rade u potpunosti ili delimično na jezicima zajednica biće predstavnici tih zajednica i u potpunosti će biti poznati sa identitetom dotične zajednice.

4. Svi direktori i zamenici direktora obrazovnih institucija, kao i svako lice odgovorno za upravljanje ili inspekciju obrazovnih institucija koje se na toj funkciji nalazi na dan stupanja na snagu ovog Zakona, mora do 31. jula 2013. godine da uspešno završi pohađanje programa za stručnu kvalifikaciju iz rukovođenja, administracije i sličnih tema koji je odobren od strane Ministarstva na preporuku DSLN-a.

5. Od 1. avgusta 2013. godine svi kandidati koji se nalaze na položajima navedenim u stavu 4. ovog člana, moraju pre svog imenovanja da uspešno završe pohađanje programa za stručnu kvalifikaciju iz rukovođenja, administracije i sličnih tema koji je odobren od strane Ministarstva na preporuku DSLN-a.

6. Ministarstvo, na osnovu podzakonskog akta, na preporuku DSLN-a, određuje uslove za stručni razvoj za lica koja zauzimaju funkcije opisane u stavu 4. ovog člana.

Član 35

Izbor ili imenovanje direktora ili zamenika direktora, nastavnika, stručnih saradnika, asistenata i instruktora

1. Direktori i zamenici direktora obrazovnih institucija, nastavnici, asistenti nastavnika i instruktori biraju se putem javnog oglasa na osnovu ličnih kvalifikacija i bez ikakve direktne ili indirektno diskriminacije iz stvarnih ili pretpostavljenih razloga po osnovu pola, rase, bračnog stanja, etničke pripadnosti, telesnog nedostatka, materijalnog stanja, mesta rođenja, političkih ili filozofskih stavova ili drugih razloga.

2. Prilikom izbora ili imenovanja direktora i zamenika direktora, nastavnika, asistenata nastavnika ili instruktora za obrazovne ustanove ili ustanove za osposobljavanje koje rade u potpunosti ili delimično na jezicima nevećinskih zajednica, mora se uzeti u obzir potreba za zastupljenošću i

punim poznavanjem identiteta relevantne zajednice pod uslovom da se osigura da te potrebe ne budu smatrane diskriminatornim u okviru važećeg zakona.

3. Organi koji vrše imenovanja definisana ovim Zakonom dužni su da uspostave pravične, otvorene i transparentne procedure zapošljavanja zasnovane na kvalifikacijama i potrebi za radnim mestom.

4. Nastavnike će birati komisija koju formira ODO, uključujući i direktora školske ustanove kao i predstavnike upravnog odbora, u skladu sa važećim zakonima.

5. Prilikom biranja između dva ili više kandidata za radno mesto rukovodioca ili nastavnika, uzimaju se u obzir uslovi, kao što su: obrazovanje svakog kandidata, iskustvo i kvalifikacije za radno mesto, kao i na potrebe koje imenovanje treba da ispuni. U slučaju da nijedan kandidat ne ispunjava uslove za kvalifikaciju, utvrđene ovim Zakonom, onda se može izvršiti privremeno imenovanje. Takva imenovanja prestaju danom završetka školske godine tokom koje je takvo imenovanje izvršeno.

6. Ugovor nastavnika koji je imenovan na početku drugog semestra se na zahtev nastavnika produžava do 31. avgusta ili do okončanja dotičnog ispitnog perioda, šta god se kasnije završava. Ugovor nastavnika koje je imenovan u martu i nakon tog meseca, se produžava do kraja školske godine.

7. Nijedno lice neće biti imenovano na položaj unutar obrazovne ustanove, javne ili privatne, ako je to lice ikada bilo osuđivano za krivično delo nasilja nad decom ili nepristojnog ponašanja prema deci. Lice koje je osuđivano za takva krivična dela ne sme da bude imenovano na takav položaj ili mora odmah da bude udaljeno sa takvog položaja u skladu sa relevantnim važećim zakonom.

8. Ministarstvo mora putem podzakonskog akta u skladu sa ovim Zakonom da donese dalje uredbe koje se odnose na imenovanje direktora, zamenika direktora, nastavnika, asistenata nastavnika, i instruktora u skladu sa ovim Zakonom i odgovornostima opština i upravnih odbora.

9. Nastavnici i ostalo osoblje u obrazovanju, za koje važi ovaj zakon su radnici dotične opštine ili Ministarstva u vezi sa nivoom 4 ISCED-a.

10. Platni razredi, uslovi i rokovi zapošljavanja, naknade za odgovornost i stepenovanje direktora, zamenika direktora, nastavnika, asistenata nastavnika i instruktora reguliše se podzakonskim aktom u skladu sa važećim Zakonom i sprovodi od strane opština, a od strane Ministarstva u vezi sa nivoom 4 ISCED-a.

Član 36 **Zaštita od proizvoljnih sankcija, itd.**

1. Ministarstvo, opštine, upravni odbori i direktori obrazovnih institucija obezbediće u skladu sa zakonom, uddbenike u skladu sa nivoom obrazovanja gde su zaposleni, radi diskutovanja sticanih znanja kao i radi iznošenja novih ideja i diskutabilnih mišljenja u okviru usvojenog plana i programa, bez ugrožavanje da gube radno mesto ili bez neke moguće privilegije.

2. Pravo nastavnika na slobodu govora može biti ograničeno jedino zakonom.

3. Ministarstvo i opštine preduzimaju mere kako bi se obezbedilo da:

3.1. nastavnici imaju slobodu organizovanja i okupljanja u okviru zakona;

3.2. nastavnici budu zaštićeni od direktne ili indirektno diskriminacije po bilo kakvom stvarnom ili pretpostavljenom osnovu kao što su pol, rasa, bračno stanje, boja kože, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno, etničko ili društveno poreklo,

udruživanje sa nacionalnom zajednicom, telesni nedostatak, imovinsko stanje, poreklo po rođenju ili neki drugi status.

3.3. nastavnici budu zaštićeni od uznemiravanja, siledžijskog ponašanja ili napada od strane bilo kog lica u prostorijama obrazovnih institucija i institucija za osposobljavanje ili u vezi sa njima.

Član 37 **Stručno nenastavno osoblje**

1. Lica kvalifikovana prema standardima utvrđenim podzakonskim aktom mogu da budu imenovana od strane opština u obrazovne institucije za pružanje stručnih usluga, uključujući: medicinsku negu, psihološku podršku i savetovanje i socijalni rad.

2. Opština može da imenuje u obrazovnim ustanovama lica za vršenje administrativnih, službeničkih i tehničkih funkcija i funkcija pružanja podrške prema kriterijima ustanovljenim putem podzakonskog akta.

3. Lica imenovana shodno stavovima 1. ili 2. ovog člana mogu da budu angažovana u nastavi samo ako imaju važeću licencu.

4. Lice koje osuđivan za krivično delo protiv dece neće se izabrati na funkcije koje su pokrivene ovim planom, neke prosvetne institucije, javne ili privatno. Jedno lice koje je osuđivan za takva dela ne daje mu se jedan takav položaj ili se razreši odmah sa tog položaja u skladu sa relevantnom zakonom na snazi.

Član 38 **Privremena imenovanja**

Opštine su dužne da izrade propise za plaćanje lica koja su privremeno imenovana na položaje vršilaca dužnosti direktora u obrazovnim institucijama ili lica koja imaju dodatne nastavne časove zbog zamenjivanja odsutnog nastavnika zbog bolesti ili materinstva.

Član 39 **Posebne Obrazovne Potrebe**

1. Dete ima poteškoća u učenju ako:

1.1. ima znatno veću poteškoću u učenju u odnosu na većinu dece istog uzrasta; ili

1.2. ima nesposobnost koja ga sprečava ili ometa od korišćenja obrazovnih mogućnosti one vrste koje se pruža deci njegovog uzrasta u obrazovnoj ustanovi ili ustanovi za osposobljavanje.

2. Za dete se ne smatra da ima poteškoća u učenju isključivo zbog jezika, ili oblika jezika na kojem ono pohađa predavanje i koji se razlikuje od jezika ili oblika jezika na kojem je ikada govoreno u njegovom domu, ili zbog toga što pripada nekoj određenoj zajednici, i u takvim slučajevima opština je dužna da obezbedi pružanje efikasne podrške detetu na jeziku na kojem ono pohađa nastavu.

3. Obezbeđivanje posebnog obrazovanja za neko dete podrazumeva obezbeđivanje obrazovanja koje je dodatno ili se razlikuje od obrazovanja koje se obično pruža detetu istog uzrasta u obrazovnoj ustanovi ili ustanovi za osposobljavanje u opštini.

4. Pružanje specijalnog obrazovanja nije ograničeno na decu sa poteškoćama u učenju, već se odnosi i na posebno darovitu decu za koju su možda neophodne izmene u normalnoj šemi napredovanja kroz sistem obaveznog obrazovanja, uključujući i kurikulum.

Član 40 **Princip sveobuhvatnog obrazovanja**

1. Izričita namera ovog zakona je da principi sveobuhvatnog obrazovanja budu primenjivani u Republici Kosovo kao najbolja praksa u skladu sa međunarodnim normama koje su utvrđene u Konvenciji UNESCO-a o pravima deteta (1989. godina), Izjavi iz Salamanke (1994. godina), Konvencije UN-a o pravima osoba sa ograničenim sposobnostima (2007. godina) i drugim relevantnim međunarodnim konvencijama ili preporukama.

2. Princip sveobuhvatnog obrazovanja je da

2.1. obrazovne ustanove ili ustanove za osposobljavanje treba da prihvate svu decu bez obzira na njihovo fizičko, intelektualno, socijalno, lingvističko ili bilo koje drugo stanje i da promovišu integraciju i kontakt između dece,

2.2. relevantna podrška treba da bude ponuđena na osnovu individualnih potreba učenika; i

2.3. su posebne obrazovne sredine ili specijalne škole opravdane samo onda ako se na osnovu stručne osnove smatra nepraktičnim da se neko dete upiše u opštinsku školu ili ustanovu za osposobljavanje.

3. Opštine su dužne da preduzimaju mere za pružanje podrške obuhvatanju dece u opštinskim školama, uključujući uspostavljanje prostorija za resurse i dodatnih odeljenja za učenike sa fizičkim nesposobnostima, uključujući i senzorna telesna oštećenja.

4. Opštine su dužne da obezbede besplatan, bezbedan i odgovarajući prevoz, na osnovu individualne stručne procene, za decu sa telesnim oštećenjima ili poteškoćama u učenju koja pohađaju opštinske škole.

Član 41 **Stručna procena**

1. Svaka opština treba sama ili u saradnji sa drugim opštinama da uspostavi ekipu za stručnu procenu posebnih obrazovnih potreba, sastavljenu od stručnjaka za obrazovanje, socijalni rad, psihologiju i rehabilitaciju, kao spoljašnje podrške obrazovnim institucijama ili institucijama za osposobljavanje i da pruža savetovanje i vođstvo nastavnicima, učenicima i roditeljima.

2. Stručna procena može biti pokrenuta na zahtev roditelja ili obrazovne institucije ili institucije za osposobljavanje uz pristanak roditelja.

3. U skladu sa principom sveobuhvatnog obrazovanja, i uzimajući u obzir želje i mišljenja roditelja, profesionalna procena razmatra i odlučuje da li učenik treba da pohađa specijalnu nastavu i koju vrstu nastave treba da pohađa, kada su ciljevi procene sledeći:

3.1. za procenu sposobnosti, interesovanja i potrebe deteta;

- 3.2. za pružanje preporuka o metodama nastave, sredstvima nastave i o ostalim usklađivanjima nastave i blagostanja deteta
 - 3.3. za ograničavanje potreba za posebnim sredstvima potrebnim za nastavu,
 - 3.4. za pružanje preporuka o registraciji učenika.
4. Ministarstvo putem podzakonskog akta utvrđuje procedure i vremenske rokove za stručnu procenu.
 5. Ako se odluka opštine razlikuje od stručne procene, razlozi odluke opštine moraju da budu obrazloženi pisanim putem. Roditeljima se mora pružiti mogućnost da ulože pisane podneske. U takvim slučajevima Ministarstvo donosi odluku prilikom čijeg donošenja može da konsultuje stručnjake koje ono odredi.
 6. Sadržaj nastave za učenike sa specijalnim obrazovnim potrebama mora biti utvrđen u individualnim obrazovnim planovima (IOP). Procedura i obrazac za IOP regulisani su podzakonskim aktom.

Član 42

Izvorni centri, specijalne škole i jedinice koje pružaju posebno obrazovanje

1. Ministarstvo može osnivati i održavati resursne centre, specijalne škole i druge jedinice koje pružaju specijalno obrazovanje za decu sa teškim ili višestrukim telesnim oštećenjima ili poteškoćama u učenju za koju je utvrđeno da nisu sposobna da se obrazuju u opštinskim školama ili javnim ustanovama za osposobljavanje.
2. Resursni centri i druge jedinice uspostavljene shodno ovom članu dužne su takođe da, u okviru raspoloživih resursa, pružaju pomoć na zahtev obrazovnih institucija ili institucija za osposobljavanje učenika sa poteškoćama u učenju.
3. Nastavnici i drugo stručno osoblje zaposleno u školama, resurnim centrima i drugim jedinicama uspostavljenim shodno ovom članu mora da bude licencirano u skladu sa ovim zakonom.
4. Za decu koja pohađaju resursne centre, specijalne škole i ostale jedinice uspostavljene ovim zakonom, Ministarstvo obezbeđuje besplatan, siguran i odgovarajući prevoz, ili odgovarajuću kućnu negu, shodno individualnoj stručnoj proceni.

Član 43

Znakovni jezik i Brajevo pismo

1. Učenici i deca, čiji je prvi jezik znakovni jezik, pohađaju nastavu iz upotrebe znakovnog jezika i putem načina znakovnog jezika.
2. Ministarstvo može odlučiti da nastavaputem znakovnog jezika i nastava iz korišćenja znakovnog jezika bude održavana na drugoj lokaciji od uobičajene obrazovne ustanove učenika.
3. Učenici sa delimično oštećenim vidom, kao i slepi učenici, imaju pravo na nastavu za učenje korišćenja Brajevog pisma kao i za upotrebu neophodnih tehničkih pomagala. Takvi učenici, takođe imaju pravo na neophodnu orijentaciju i uputstva u vezi sa kretanjem koja se odnose na njihovo kretanje u školi, na putu do škole i od nje, kao i kod kuće.
4. Pre nastave na znakovnom jeziku, Brajevom pismu ili davanja uputstava ili obuke za orijentaciju i kretanje shodno ovom članu, mora se izvršiti procena nesposobnosti učenika i njegovih potreba za pristupom, a procenu vrši opštinski tim stručnjaka za procenu uspostavljen shodno ovom Zakonu.

PRIVATNO OBRAZOVANJE I PARTNERSTVO

Član 44

Pravo na privatno obrazovanje i na osnivanje privatnih obrazovnih institucija ili institucija za osposobljavanje

1. Svaki učenik ima pravo da pohađa privatnu obrazovnu instituciju ili instituciju za osposobljavanje koja je licencirana shodno ovom Zakonu.
2. Privatnu obrazovnu instituciju ili instituciju za osposobljavanje može osnovati bilo koje pravno lice registrovano na Kosovu, ili građanin ili grupa građana Republike Kosova.
3. Nijedno lice koja je osuđivana za krivično delo nasilja nad decom ili krivično delo nepristojnog ponašanja prema deci, u Republici Kosovo ili negde drugde, ne sme da bude dovedeno u vezu sa osnivanjem ili da nakon osude ostane u vezi sa privatnom obrazovnom ustanovom ili ustanovom za osposobljavanje

Član 45

Partnerske obrazovne institucije i institucije za osposobljavanje

1. Ministarstvo ili opština nadležni su da sklapaju ugovor sa ustanovom ili pojedincem radi osnivanja i promovisanja zajedničkih obrazovnih ustanova shodno važećem Zakonu.
2. Ako je osnovana jedna institucija shodno stavu 1. ovoga člana, ona će biti tretirana kao privatna obrazovna institucija i institucija za osposobljavanje sa mešovitim kapitalom.

Član 46

Licenciranje i inspekcija privatnih škola ili partnerskih škola

1. Svaka privatna ili partnerska obrazovna institucija koja pruža obrazovanje na nivoima 0, 1, 2, 3 i 4 ISCED-a, mora da bude licencirana kao takva od strane Ministarstva.
2. Kriterijume za izdavanje licence za obrazovanje ili osposobljavanje formuliše Ministarstvo u skladu sa uputstvima Nacionalnog saveta za preduniverzitetsko obrazovanje oni predstavljaju vladin standard za licenciranje koji se objavljuje u podzakonskom aktu.
3. Vladin standard za licenciranje uzima u obzir i razne metode nastave i učenja koja se koriste u privatnim institucijama i eliminaciju rizika po učenike i zaposlene, obuhvatajući i odredbe u vezi sa:
 - 3.1. podesnošću zgrade i opreme, koje moraju da budu u skladu sa međunarodnim standardima za zdravlje i bezbednost i njihov pristupačan dizajn za lica i učenike sa nesposobnostima, uključujući učionice, kabinete, radionice, laboratorije, terene ili sportske hale;
 - 3.2. bibliotekom i kompjuterskim prostorijama;
 - 3.3. brojem i kvalifikacijom nastavnog osoblja

- 3.4. Kosovskim okvirnim kurikulumom ili inostranim kurikulumom priznatim od strane Ministarstva, po savetu KCS-a.
4. Licenca za privatnu obrazovnu instituciju mora da obuhvata odredbe za bankarsku garanciju kako bi se zaštitili finansijski interesi učenika koji treba da okončaju svoje obrazovanje u drugoj instituciji u slučaju da ta bude zatvorena.
 5. Privatna obrazovna institucija može početi sa radom samo nakon dobijanja licence za obrazovanje ili osposobljavanje od Ministarstva, kao i dozvole za poslovanje od opštine u skladu sa zakonodavstvo na snazi.
 6. Administrativne procedure za izdavanje, obnavljanje i izmenu i dopunu licenci za obrazovanje ili osposobljavanje utvrđuju se podzakonskim aktom.
 7. Privatna obrazovna institucija može na osnovu ugovora sa roditeljima da utvrdi pravila ponašanja učenika u instituciji.
 8. Osnivač privatne obrazovne institucije ili institucije za osposobljavanje može istu zatvoriti završetkom školske godine bez ikakve kazne.
 9. Privatna obrazovna institucija ili privatna institucija za osposobljavanje podleže inspekciji od strane Ministarstva u skladu sa važećim zakonom.
 10. Ministarstvo, nakon konsultacije sa Nacionalnim organom za kvalifikacije, može izdati podzakonski akt u vezi sa pružanjem privatnih obrazovnih usluga ili usluga osposobljavanja ili podrške za slične obrazovne usluge od strane organizacija i nevladinih operatera.

Član 47 **Kućno školovanje**

1. Ako opština ocenjuje da dete uzrasta za obavezno školovanje u njenoj oblasti ne stiče odgovarajuće obrazovanje, bilo putem redovnog pohađanja škole ili na drugi način, a isto dete ne podleže stalnom isključenju shodno ovom zakonu, onda opština roditeljima upućuje pisano obaveštenje u kojem traži da roditelji u roku navedenom u obaveštenju obaveste opštinu da dete pohađa takvo obrazovanje kod kuće ili drugde.
2. Odgovarajuće obrazovanje shodno stavu 1. ovoga člana podrazumeva efikasno obrazovanje sa pohađanjem punog broja časova koje odgovara uzrastu, sposobnosti i kapacitetima deteta i bilo kojim potrebama za specijalnim obrazovanjem koje dete može imati.
3. Ako roditelji ne odgovore opštini u periodu navedenom u obaveštenju pomenutom u stavu 1. ovog člana, opština će slučaj obrađivati kao da se radi o prekršaju.
4. Ako roditelji odgovore da se dete obrazuje izvan formalnog sistema obrazovanja i osposobljavanja, bilo da se radi o javnom ili privatnom, aranžmanu načinjeni od strane roditelja, kao i aranžmani inspekcije podležu odobrenju Ministarstva nakon konsultacije sa dotičnom opštinom.

Član 48 **Obrazovanje u dijaspori**

1. Obrazovanje u dijasporu se reguliše po zakonu za iseljenike Kosova 03/L-171.

2. Obrazovne institucije i institucije za osposobljavanje na koje se odnosi ovaj član se nalaze van teritorije Republike Kosova i u njima učenici uzrasta za obavezno školovanje koji su građani Republike, pohađaju obrazovanje ili osposobljavanje.

PRELAZNE ODREDBE

Član 49 Prelazne odredbe

1. Ministarstvo donosi podzakonske akte za sprovođenje ovog zakona i u vezi sa pitanjima koja nisu pokrivena ovim zakonom.

2. Načela člana 9 stav 3. člana 10. stav 3. člana 24. stav 6., člana 25. stav 1., člana 28, član 29, člana 33 stav 4. član 35, član 37 stav 1., član 39 stav 3., član 42, stav 1, 2, 4, član 43 stav 3., član 48. stav 1., 2. mogu da stupaju na snagu na školsku 2015/16 godinu ukoliko se stvaraju finansijski uslovi i nakon jednog tačnog ocenjivanja finansijsko kosto narednog perioda.

3. Obuhvatanje postsekondarnog obrazovanja (nivo 4 ISCED-a) u sistem preduniverzitetskog obrazovanja i osposobljavanja stupa na snagu onda kada to bude odredila Skupština.

4. Opštine su dužne da u roku od 6 (šest) meseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona usklade sve važeće propise sa odredbama ovog Zakona.

Član 50 Stavljanje van snag

Po stupanju na snagu ovog Zakona prestaju da važe sve odredbe Zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju (Zakon br. 2002/2) i sve ostale zakonske odredbe koje nisu u skladu sa ovim Zakonom.

Član 51 Stupanje na snagu

Ovaj Zakon stupa na snagu 15 (petnaest) dana nakon njegovog objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova.

**Zakon Br. 04/L-032
29. avgust 2011.godine**

Proglašeno Ukazom Br.DL-035-2011, dana 31.08.2011, od strane Presednice Atifete Jahjaga.